

**TEKNOKRAATTINEN POPULISMI SUOMESSA:
RETORINEN ANALYYSI LIIKE NYTISTÄ**

Pinja Ahlqvist
Kandidaatintutkielma
Valtio-oppi
Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta
Jyväskylän yliopisto
Syksy 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Pinja Ahlqvist	
Työn nimi Teknokraattinen populismi Suomessa: Retorinen analyysi Liike Nytistä	
Oppiaine Valtio-oppi	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Syksy 2022	Sivumäärä 34
Tiivistelmä <p>Teknokraattinen populismi on Euroopassa yleistynyt, mutta alituttu ilmiö. Suomen kontekstissa sitä ei vielä ole tutkittu lainkaan, vaikka ilmiö on tunnistettavissa myös suomalaisen politiikan kentältä. Tässä kandidaatintutkielmassa argumentoin, että Suomessa puolue, joka ilmentää teknokraattista populismia on vuonna 2018 perustettu Liike Nyt. Liike Nytistä huomionarvoisen suomalaisella puoluekentällä tekee sen esittämä kritiikki perinteisiä puolueita sekä poliittista järjestelmää kohtaan. Puolue ei kuitenkaan toistaiseksi ole valtakunnallisesti saavuttanut suuria kannatuslukemia. Sen kannatuksen kuitenkin vaihdellessa suurestikin maan sisällä, ja toisaalta samoihin toimintaperiaatteisiin nojaavien puolueiden pitäessä hallussaan runsaasti poliittista valtaa eräissä toisissa Euroopan maissa, ansaitsee myös Liike Nyt tulla analysoitavammaksi tarkemmin.</p> <p>Tämä kandidaatintutkielma pyrkii vastaamaan kahteen tutkimuskysymykseen: onko Liike Nyt verkkosivujensa perusteella teknokraattisen populismin suomalainen ilmentymä, ja millaista retoriikkaa puolue verkkosivujensa kontekstissa käyttää, kun sitä tarkastellaan Burken määrittelemien <i>identifikaation</i> ja <i>motiivien</i> kautta.</p> <p>Tässä kandidaatintutkielmassa Liike Nytiä tarkastellaan osana teknokraattisen populismin ilmiötä sekä teoreettista viitekehystä hyödyntäen retorisen analyysin keinoja. Retorinen analyysi perustuu Kenneth Burken retoriikan pääteokseen <i>A Rhetoric of Motives</i>, ja erityisesti teoksen pääkäsitteisiin, retoriseen <i>identifikaatioon</i> ja sen taustalla vaikuttaviin <i>motiiveihin</i>. Tutkielman aineistona toimivat Liike Nytin verkkosivut, joista analyysi keskittyy teknokraattista populismia keskeisesti ilmentäviin kohtiin. Tutkielman lopussa esitän vastauksen tutkimuskysymyksiin ja pohdin, millaisena teknokraattisen populismin tulevaisuus näyttäytyy Suomessa.</p>	
Asiasanat: teknokraattinen populismi , teknokratia, populismi, Liike Nyt , Burke, identifikaatio, motiivit	
Säilytyspaikka: Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	TEKNOKRAATTINEN POPULISMI.....	3
	2.1 Populismi	3
	2.2 Teknokratia	5
	2.3 Populismien ja teknokratian välinen suhde	6
	2.4 Teknokraattinen populismi	7
3	RETORINEN TEORIA.....	10
	3.1 Retorinen analyysi metodologisesta näkökulmasta	10
	3.2 Burken retorinen teoria	10
	3.2.1 Identifikaatio	11
	3.2.2 Identifikaatio ja motiivit.....	13
4	AINEISTON ESITTELY	15
	4.1 Liike Nyt ja sen tausta.....	15
	4.2 Aineiston valikoituminen ja tutkielman eteneminen	17
5	ANALYYSI.....	18
	5.1 Liike Nytin retorinen identifikaatio	18
	5.2 Liike Nyt ja motiivit.....	24
6	LOPPUPÄÄTELMÄT	27
7	AINEISTO.....	30
8	LÄHTEET	31

1 JOHDANTO

Keväällä 2018 kansanedustaja Harry ”Hjallis” Harkimo erosi kokoomuksesta, ja kertoi pian sen jälkeen perustavansa uuden poliittisen liikkeen, joka kantaa nimeä Liike Nyt. Mukaan lähti SDP:n entinen puoluesihteeriksi Mikael Jungner sekä muutamia muita uusista poliittisen vaikuttamisen tavoista kiinnostuneita henkilöitä. Liikkeen oli aluksi tarkoitus jatkaa liikkeenä ja toimia ilman puolerekisteröintiä, mutta lopulta se rekisteröitiin puolerekisteriin loppusyksystä 2019. (Mickelsson, 2021). Puolue on jäänyt vähemmälle huomiolle sen saadessa vuoden 2019 eduskuntavaaleissa vain yhden kansanedustajan, puolueen puheenjohtajan Hjallis Harkimon. Mielenkiintoisen pienestä puolueesta tekee kuitenkin se, että toimintatavoiltaan ja tavoitteiltaan se eroaa muista suomalaisista eduskuntapuolueista huomattavasti sen esittäessä runsaasti kritiikkiä kaikkia perinteisiä puolueita ja suomalaista poliittista järjestelmää kohtaan.

Tässä kandidaatintutkielmassa analysoin Liike Nytiä retorisen analyysin keinoin. Argumentoin ilmiötä taustoittaen, että Liike Nytiä voidaan tarkastella osana laajempaa, teknokraattisen populismin ilmiötä, ja näin ollen Liike Nytiä teknokraattisen populismin suomalaisena ilmentymänä. Aloitan tutkielman esittelemällä teknokraattisen populismin teoreettista viitekehystä, minkä jälkeen otan käsittelyyn Kenneth Burken retorisen teorian ja erityisesti hänen teoksensa *A Rhetoric of Motives* (1950). Teoksen keskeiset käsitteet - retorinen *identifikaatio* ja sen taustalla vaikuttavat *motiivit* toimivat työkaluina analyysissä, jossa aineistoni, Liike Nytin verkkosivut, havainnollistavat teknokraattista populismia. Teknokraattiseen populismin teoriaan keskeisesti liittyvät käsitteet tarjoavat välineet verkkosivujen käsittelyyn teknokraattisen populismin näkökulmasta. Tutkielman edetessä analysoin teknokraattista populismia ilmentävää aineistoani Burken retorista teoriaa soveltaen, sekä pyrin osoittamaan Liike Nytin verkkosivuilta sellaisia identifikaatioita ja motiiveja, jotka keskeisesti liittyvät teknokraattisen

populismien teoreettiseen viitekehykseen. Lopuksi pyrin vastaamaan esittämiini tutkimuskysymyksiin sekä pohdin teknokraattisen populismin asemaa ja tulevaisuutta Suomessa.

Tämä kandidaatintutkielma pyrkii vastaamaan kahteen tutkimuskysymykseen: onko Liike Nyt verkkosivujensa perusteella teknokraattisen populismin suomalainen ilmentymä ja millaista retoriikkaa Liike Nyt verkkosivujensa kontekstissa käyttää, kun sitä tarkastellaan Burken määrittelemien *identifikaation* ja *motiivien* kautta.

Teknokraattista populismia ei Suomen kontekstissa ole juurikaan tutkittu. Syynä tähän saattaa olla, ettei teknokraattista populismia ilmentävää politiikkaa ole juurikaan harjoitettu Suomessa. Tämä puolestaan saattaa johtua siitä, että aikaisempien tutkimuksien mukaan teknokraattinen populismi kasvaa suosiotaan todennäköisimmin sellaisissa maissa, joissa demokratia on vielä suhteellisen nuorta ja joissa demokratia ponnistaa autoritaarisesta menneisyydestä (ks. Buštková & Guasti 2018). Suomessa, eli verrattain vakiintuneessa demokratiassa, Liike Nyt on paljon mediahuomiota saaneen perustamisensa jälkeen pysynyt hyvin marginaalisena ilmiönä valtakunnanpolitiikassa. Taloustutkimuksen Yle Uutisille teettämän puolueiden kannatusarvion mukaan, Liike Nytin kannatusprosentti kapuaa lokakuussa 2022 vain 1,7 %:in (Taloustutkimus 2022). Suomen kontekstissa populismin käsittely rajautuukin usein oikeistopopulismiin ja näin ollen etupäässä Perussuomalasiin, eikä vähemmän kannatusta saaneeseen teknokraattiseen populismiin olla kiinnitetty juurikaan huomiota. Eurooppalaisessa kontekstissa kyseessä on kuitenkin yleistynyt, mutta silti alitutkittu ilmiö, minkä vuoksi ilmiötä on syytä tutkia myös suomalaisessa kontekstissa, vaikka kyse olisi ainakin toistaiseksi marginaalisesta ilmiöstä. Teknokraattisen populismin tarkastelu retorisisesta näkökulmasta auttaa ymmärtämään, mikä teknokraattisessa populismissa mahdollisesti vetoaa äänestäjiin.

2 TEKNOKRAATTINEN POPULISMI

Teknokraattisen populismin luonteen ymmärtämiseksi on välttämätöntä tuntea ensin populismin ja teknokratian käsitteet, sekä miksi näiden kahden käsitteen välinen suhde on totuttu näkemään ristiriitaisena. Tämä tarkastelu auttaa ymmärtämään, miten teknokratia ja populismi voidaan nähdä myös toisiaan täydentävinä ilmiöinä, jotka yhdistyvät teknokraattisessa populismissa.

2.1 Populismi

Populismi on monimutkainen ja vaikeasti määriteltävissä oleva ilmiö, jota voi lähestyä monesta eri näkökulmasta, ja jonka tarkasta määritelmästä ei ole olemassa konsensusta. Poliitiikan tutkija Margaret Canovanin (1999) mukaan populismi on tunnetusti epämääräinen käsite, jota kannattaa lähestyä tarkastelemalla sen suhdetta vallitseviin valtarakenteisiin, populistista ”kansaan” vetoamista, populistista tyyliä sekä populistista mielentilaa. Canovanin mukaan populistit arvostelevat olemassa olevia valtarakenteita ja eliittejä, oli kyse sitten vakiintuneista poliittisista tai taloudellisista instituutioista, mielipiteenmuodostajista, akatemikoista tai mediasta. Populistipuoluetta ympäröivästä kontekstista riippuu, millaisia arvoja kutkin populistit edustavat, mutta kritiikin ydin on sama. Populistit tavoittelevat legitimitettä vetoamalla ”kansaan”, joka demokraattisessa päätöksenteossa näyttyy korkeimpana auktoriteettina. Kun populistit väittävät puhuvansa ”kansan” puolesta, he viittaavat suvereeniin ”kansaan” kokonaisuudessaan, eivätkä pyri vetoamaan esimerkiksi johonkin tiettyyn demografiseen luokkaan. Vetoaminen ”kansaan” pyrkii irrottamaan sen sitä jakavista rakenteista, kuten puolueista ja

luokkaeroista, ja pyrkii esittämään sen yhtenäisenä entiteettinä, johon kuitenkin eivät kontekstista riippuen lukeudu esimerkiksi vähemmistöjen edustajat tai eliitit. Canovanin mukaan populistit väittävät näin edustavansa hiljaista enemmistöä, tavallista ”kansaa”. Populistisen tyylin Canovan määrittelee ulospäin demokratiaa ja avoimutta korostavaksi, yksinkertaistavaksi ja suoraksi tyyliksi, joka paheksuu suljettujen ovien takana tehtyjä päätöksiä. Populistisella mielentilalla Canovan puolestaan tarkoittaa populismille ominaista, liikkeen kaltaista, innostavaa toimintatapaa, jossa tärkeässä roolissa on usein karismaattinen johtaja, joka saa politiikasta aikaisemmin kiinnostumattomat ihmiset kiinnostumaan poliittisesta areenasta. (Canovan, 1999).

Populismia laajalti tutkineiden Lenka Buštková ja Petra Guastin (2018) mukaan populismilla voidaan nähdä olevan kolme päätavoitetta. Ensimmäinen on pyrkimys laajaan, poliittiseen kannatukseen vetoamalla ihmisiin kaikenkattavasti yli perinteisten oikeisto-vasemmistojakolinjojen. Toiseksi populismi delegitimoi politiikan deliberatiivisen ja eettisen puolen pelkistämällä politiikan ”tavallisen kansan” ja ”eliitin” vastakkainasetteluksi. Kolmanneksi populismilla on tapana saada voimaa nativismista ja nationalistisista puolueista, sillä ”tavallisella kansalla” on häilyvämpi rajaus ja laajempi vetoamus äänestäjäkuntaan, kuin ”kansan” rajaamisella kapeammin esimerkiksi johonkin tiettyyn etniseen ryhmään tai yhteiskuntaluokkaan. (Buštková & Guasti 2018).

Nadia Urbinatin (2014) mukaan populismin keskiössä on ideologinen, yhteenkuuluvuutta korostava ”me”. Ideologisesta ”meistä” muodostetaan poliittisen representaation uusi normi, jonka tahto rinnastetaan absoluuttiseen ”kansan” tahtoon, ja tämän seurauksena puoluepoliittiset jaot demokraattisesti valituissa elimissä aiheuttavat populisteissa turhautuneisuutta. Samaan ilmiöön liittyy myös populistinen taipumus politiikan pelkistämisestä ja polarisoivien jakolinjojen luomisesta. (Urbinati 2014, 128–130).

Populismia on kuvattu myös ”ohueksi ideologiaksi”, joka on ohuutensa vuoksi helppo yhdistää vakiintuneiden, kokonaisvaltaisempien ideologioiden kanssa ilman, että siitä aiheutuu ristiriitaa. Toisaalta ohuudestaan johtuen yksinään populismi ei pidä sisällään tarpeeksi substanssia ollakseen käyttökelpoinen, poliittinen ideologia, jolla olisi johdonmukaista ja ratkaisuihin tähtäävää poliittista ohjelmaa tai oppeja. (Stanley 2008). Tästä johtuen populismi yhdistyy usein ”kokonaisvaltaisempien” ideologioiden kanssa. Puolestaan siitä ideologisesta

kontekstista, johon populismi milloinkin linkittyy, riippuu se, ketkä populistille kulloinkin ovat ”me”, ”he” ja ”kansaa”.

2.2 Teknokratia

Teknokratia käsitteenä on populismia hieman yksinkertaisempi. Oxfordin sanakirjan mukaan teknokratialla tarkoitetaan hallintaa tai hallintoa, jossa valtaa pitävät tekniset asiantuntijat sekä eliitit. Teknokratia on myös doktriini tai oppi, joka puhuu asiantuntijavallan puolesta. (OED 2022). Teknokratia hallinnon logiikkana samaistetaan yleensä vastuulliseen hallintoon, asiantuntemukseen, pätevyyteen, tehokkuuteen ja optimaalisiin tuloksiin (Guasti & Buřtková 2020).

Valtiotieteen tohtori Jyrki Reunanen (1996) mukaan teknokratia voidaan määrittellä vallan lajiksi, jonka oikeutus perustuu asiantuntijuuteen. Tällöin teknokratialle rinnakkaisia olisivat muut vallan lajit, kuten edustuksellisuuteen, kansansuosioon, väkivaltaan tai varallisuuteen perustuvat vallan muodot. Tulokulmaa muuttamalla se voidaan määrittellä myös tiedon käytön lajiksi, jolloin teknokratia näyttäytyy asiantuntemuksen hyödyntämisenä vallankäytössä. Näin ollen sille rinnakkaisia olisi tiedon käyttö muissa yhteyksissä, kuten keskusteluissa, koulutuksessa ja kansainvälisellä kentällä sekä muissa sellaisissa konteksteissa, jossa pyritään vaikuttamaan tahdonmuodostukseen ja päätöksentekoon. Hänen mukaansa asiantuntijuus on näin ollen enemmänkin kuin tietoa ja taitoa, eikä vielä pelkkä ammattitaito tee ihmisestä asiantuntijaa. Asiantuntija ei niinkään luo tutkimustietoa, vaan käyttää, soveltaa ja välittää sitä organisaatioihin poliittisten suositusten muodossa. Reunanen mukaan asiantuntijavallan problematiikka liittyy pitkälti sen kätkeytyyn luonteeseen ja salakavaluuteen, sillä valta esiintyy usein vain ehdotusten ja suositusten muodossa. Asiantuntijavalta onkin tietopohjaista tahdonmuodostusta. (Reunanen 1996, 1–6). Asiantuntijavalta, eli teknokratia perustuu näin ollen asiantuntijuuteen ja näennäiseen objektiivisuuteen vallan oikeutuksena.

Teknokratiaan keskeisesti linkittyvällä asiantuntijuudella viitataan erityiseen perehtyneisyyteen ja asian erityistuntemukseen koskien jotakin tiettyä tiedon tai osaamisen osa-aluetta. Asiantuntemusta voi kuitenkin olla monen eri tasoista ja se on käsitteenä suhteellinen – se voi

ulottua aina yksittäistapauksien tuntemisesta yleisiin tosiasioihin tai laaja-alaiseen valtioviisautteen. (Reunanen 1996, 2–5). Teknokraattisessa hallinnossa valta keskittyy erilaisille sääntelyelimille, joita ei välttämättä ole valittu demokraattisin käytäntein, vaan niiden legitimitteetti perustuu niiden hallinnolliseen asiantuntijuuteen sekä tekniseen pätevyyteen. Teknokratia hallintona perustuu tekniikan, talouden ja tieteen asiantuntijoiden valtaan, ja sitä pidetään vastakkaisena kansan tahdolle. (Reisner & Hebenstreit 2020). Poliitikassa niin kutsutut teknokraatit korostavat usein sitoutumattomuuttaan sekä pragmaattisten vaihtoehtojen tarjoamista poliittisiin kysymyksiin (Bickerton & Invernizzi-Accetti 2017).

2.3 Populismien ja teknokratian välinen suhde

Teknokratiaa ja populismia on usein pidetty vastareaktioina toinen toisilleen. Pelkistetyinä teknokraattinen asiantuntijavalta ja ”kansaa” edustavat populistit vaikuttavatkin täysin vastakkaisilta ilmiöiltä, jotka kuitenkin molemmat saavat arkikielessä negatiivisia konnotaatioita. (Bickerton & Invernizzi-Accetti 2017). Poliittisen teorian professori Nadia Urbinati (2014) kuvaakin teknokraattisia ja populistisia ilmentymiä demokratian vääristymiksi, jotka rikkovat sen ”tahdon” ja ”mielipiteen” diarkian, joka Urbinatin mukaan on keskeinen demokraattisille menettelytavoille (Urbinati 2014). Siinä missä teknokratian oikeutus perustuu tietopohjaisuudelle ja asiantuntijuudelle annettuun arvoon (Reunanen 1996, 6) perustuu populismin oikeutus sen sijaan ajatukseen ideologisesta ”meistä”, joka rinnastetaan suoraan absoluuttiseen kansan tahtoon (Urbinati 2014, 128). Tästä vastakkainasettelusta johtuen myös populistien kritiikki koskee usein asiantuntijuutta ja piilevää teknokratiaa, sillä asiantuntijavalta nähdään absoluuttisen kansan tahdon todellisena antiteesinä.

Teknokratiaa ja populismia voidaan kuitenkin tarkastella myös toisiaan täydentävinä ilmiöinä. Molemmista ilmiöistä kumpuava keskeinen kritiikki koskee nykyaikaista, edustukselliseen demokratiaan pohjautuvaa valtiomallia ja siihen keskeisesti liittyvää puoluejärjestelmää ja -politiikkaa. Tästä näkökulmasta teknokratia ja populismi ovatkin saman kolikon kääntöpuolia – niitä yhdistää edustuksellisen puoluejärjestelmän kieltäminen, tarkemmin puolueiden keskeisen roolin moninaisten intressien välittäjinä osana sitä. (Bickerton & Invernizzi-Accetti 2017). Sekä teknokraatit että populistit ovat omaksuneet epäpluralistisen käsityksen

yhteiskunnasta, jossa arvossa pidetään kansan ja maan yhteistä, absoluuttista etua sekä suoraa ja välitöntä suhdetta kansan ja sen johtajien välillä (Guasti & Buštková 2020). Näin teknokratia ja populismi tavoittelevat samaa, objektiivista ”yhteistä hyvää” kumoamalla eriävät intressit (Gaus ym. 2020). Vaikka ilmiöt siis vaikuttavat toisilleen vastakkaisilta, on niillä kuitenkin paljon yhteistä, ja populistit voivat paradoksaalisesti myös hyödyntää teknokraattisia keinoja politiikassaan.

2.4 Teknokraattinen populismi

Teknokraattinen populismi yhdistää teknokratian ja populismin. Oikeisto- ja vasemmistopopulismin rinnalla se on yksi populismin kolmesta pääsääntöisestä esiintymismuodosta. Teknokraattinen populismi on populismin yleiskäsityksen mukaisesti niin kutsuttu ”ohut” ideologia, jonka ominaispiirteitä ovat ”eliitin” sekä vakiintuneiden poliittisten rakenteiden, erityisesti poliittisten puolueiden, vastustaminen. Se haastaa perinteisten, oikeisto-vasemmistotakselilla toimivien puolueiden legitimitetin tarjoamalla niille epäpoliittista vaihtoehtoa, joka perustuu asiantuntijuuteen perinteisten poliittisten jakolinjojen sijaan. (Buštková & Guasti 2018). Siinä missä populismi yleisestikin hyödyntää ”me” ja ”he” vastakkainasettelua (Buštková & Guasti 2018), teknokraattisen populismin tapauksessa ”meillä” tarkoitetaan ”tavallista kansaa”, joka asetetaan vastakkain ”heidän”, eli poliittisen eliitin, kanssa. Vastapuoli esitetään ikään kuin vihollisena, uhkana ”tavalliselle kansalle”. Näin ollen teknokraattisen populismin näkökulmasta uhka löytyy perinteisistä poliittisista puolueista sekä niiden johtoporaasta.

Teknokraattinen populismi hyödyntää asiantuntijuutta linkkinä äänestäjien ja johtajien välillä. Se korostaa erityisesti poliittisen järjestelmän tuloksia ja tuotoksia, eikä anna juurikaan painoarvoa politiikan proseduraaliselle luonteelle. Teknokraattisten populistien näkökulmasta perinteiset, ideologioihin perustuvat puolueet näyttäytyvät epälegitiimeinä, sillä ne osallistuvat tehottomaksi koettuun parlamentaariseen deliberaatioon, eikä asiantuntijuudelle välttämättä anneta ensisijaista roolia niiden päätöksenteossa. Niin ikään perinteisten puolueiden rooli moninaisten intressien sovittelijoina ja välittäjinä näyttäytyy epälegitiiminä ja tehottomana kansan ja valtion edun ollessa teknokraattisten populistien näkökulmasta absoluuttinen.

Teknokraattisen populismin edustajat korvaavatkin usein puolueiden välittäjäroolin erilaisilla demokratiainnovaatioilla ja välittömämmillä viestintäkanavilla. Teknokraattinen populismi pyrkii näin ensisijaisesti vastaamaan äänestäjien turhautumiseen valtavirranpolitiikkaan ja huonoon hallintoon. Se nousee esiin puoluejärjestelmän heikentyessä ja menettäessä legitimitettiin esimerkiksi poliittisen kriisin seurauksena. (Guasti & Buštková 2020).

Teknokraattisen populismin yksi ominaispiirteistä on hyödyntää sellaista asiantunteutusta, jota usein hyödynnetään liikemaailmassa. Tavallista on lupaus johtaa valtiota kuin yritystä tai yhtiötä. Parempaan hallintoon nimissä se korostaa tehokkuutta ja faktoihin perustuvaa päätöksentekoa, joka on vapaa ideologioihin perustuvista konflikteista. (Buštková & Guasti 2018). Teknokraattista populismia ilmentäville liikkeille ja puolueille on tavanomaista myös vahva johtaja, joka johtaa liikettä tai puoluetta toimitusjohtajamaisiin ottein. Teknokraattisen populismin ja kuvaillun hallinnon piirteitä omaksuneet liikkeet ja puolueet ovat hyvin usein myös liikemiesten perustamia – eurooppalaisittain esimerkiksi Andrej Babišin ANO 2011 - puolue Tšekissä, Igor Matovičín OĽaNO Slovakiassa tai Emmanuel Macronin La République En Marche (nyk. Renaissance) Ranskassa.

Edellä mainitut puolueet ANO 2011, OĽaNO ja La République En Marche (lyh. LREM) ovat esimerkkejä teknokraattisesta populismista Euroopassa. Vuonna 2011 alkunsa saaneen ANO 2011 -puolueen perusti tšekkiläinen miljonääri ja liikemies Andrej Babiš, joka on yksi maan rikkaimmista ihmisistä. Maassa toistuneet korruptioskandaalit sekä epävakaut ja vaihtuvat hallitukset nostivat asiantuntijuutta ja ideologiattomuutta korostaneen ANO:n ennäkemättömään vaalivoittoon vuonna 2013 (Havlík 2019). Myös Slovakiassa pitkään jatkunut korruptio, ja lopulta poliittisesti motivoitunut tutkivan journalistin Ján Kuciakin murha vuonna 2018 loivat perustan uudelle, perinteisten puolueiden ja vakiintuneiden rakenteiden legitimitetin haastavalle puolueelle, liikemies Igor Matovičín perustamalle OĽaNO:lle. OĽaNO rakentuu tšekkiläisen ANO:n tapaan vahvan johtajansa ympärille, eikä kummallakaan puolueella ole perinteisiä puoluerakenteita. (Buštková & Baboš 2020). Vuonna 2016 perustetun La République En Marchen perustaja ja entinen liikemies Emmanuel Macron valittiin Ranskan presidentiksi aikana, jona maan perinteiset puolueet kohtasivat vaikeuksia. Hänen presidenttikampanjansa onnistui hyödyntämään vakiintuneen järjestelmän vastaista populismia sekä teknokraattiseen asiantuntijuuteen vetoamista. Puolue onnistui asettumaan perinteisen oikeisto-vasemmisto-jaottelun ulkopuolelle, ja erottautumaan näin maassa

vallinneesta poliittisesta vastakkainasettelusta. Macron ja LREM pyrkivät myös luomaan uusia, suurempia kommunikaation välineitä puolueen vahvan johtajan ja äänestäjien välille ja näin ”antamaan äänen kansalle”. (Perottino & Guasti 2020). Samaa ilmiötä edustaa myös italialainen Movimento 5 Stelle (M5S, suom. Viiden Tähten Liike), jonka perusti politiikan ulkopuolelta ponnistava koomikko Beppe Grillo vuonna 2013, ja joka ylsi suureen vaalivoittoon 2013 järjestyttäen Italian poliittista kenttää. Viiden tähden liike lupasi uudistaa Italian poliittista järjestelmää, vastusti äänekkäästi perinteisiä puolueita eliitteineen sekä haastoi poliittisten puolueiden roolin moninaisten intressien välittäjinä tarjoamalla äänestäjien käyttöön uudenlaista online-alustaa, jossa poliittisista kysymyksistä voitaisiin äänestää myös vaalien ulkopuolella. (Tronconi 2015, 1–3). Kaikkia edellä mainittuja teknokraattisen populismin ilmentymiä yhdistävät esimerkiksi niiden synty poliittisesti epävakaiseen tilanteeseen, puolueiden vahvat johtohahmot, perinteisten puolueiden ja poliittisten eliittien haastaminen, ideologiattomuus, vetoamus kansaan, asiantuntijuuden ja päätöksenteon tehokkuuden korostaminen sekä uuden vaihtoehdon tarjoaminen.

Teknokraattisen populismin haasteena voidaan pitää sitä, että epäpoliittiseen hallintaan perustuvat teknokraattisen populismin ilmentymät antavat lopulta hyvin vähän tilaa kansalais-toiminnalle. Buštíková ja Guasti (2018) mukaan teknokraattinen populismi on ideologia, joka vetoaa teknokraattiseen osaamiseen käyttääkseen valtaa ”kansan” nimissä. Teknokraattinen populismi pelkistää perinteisen edustuksellisuuden ikään kuin tehokkuuslaskelmiksi, joissa välittävät instituutiot kuten puolueet ja muut kansalaisyhteiskuntaa mobilisoivat toimijat menettävät merkityksensä. Buštíková ja Guasti argumentoivat, että teknokraattinen populismi pyrkii näin demobilisoimaan kansalaistoimintaa implementoimalla sellaista näkemystä politiikasta, joka vapauttaa ihmiset vastuusta toimia aktiivisesti kansalaisyhteiskunnassa ja arvioida poliittisen järjestelmän tuotoksia. Populistiset teknokraatit pyytävät äänestäjäkuntaa hylkäämään valtavirran edustuksellisen politiikan ja poliittiset puolueet syventäen näin kansalaisyhteiskunnan apatiaa. (Buštíková & Guasti 2018).

3 RETORINEN TEORIA

3.1 Retorinen analyysi metodologisesta näkökulmasta

Retorinen analyysi pohjautuu niin kutsuttuun retoriikan perinteeseen, ja sitä voidaan pitää omana teoreettis-metodologisena kehyksenään. Joidenkin näkemysten mukaan se on yksi diskurssianalyysin muodoista, joka korostaa puhujan tai kirjoittajan ja hänen yleisönsä välisiä sosiaalisia suhteita. Retoriikan perinne ei kuitenkaan tarjoa mitään tiettyä analyysin mallia, vaan kohdistaa huomion erilaisiin käsitteisiin, joiden avulla tutkija voi tarkastella puheiden ja tekstien asemaa ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. (Vuori, n.d.). Toisaalta Kari Palosen ja Hilikka Summan (1996) mukaan retoriikan traditiot ovat liian moninaisia tullakseen pelkistetyksi yhdeksi oppirakennelmaksi tai metodiksi (Palonen & Summa 1996, 7). Tässä tutkielmassa retorinen analyysi toimiikin käsitteisiin perustuvana työkaluna, ei niinkään tarkasti määriteltynä metodina.

3.2 Burken retorinen teoria

Tässä tutkielmassa hyödynnän analyysissäni Kenneth Burken retorista teoriaa, ja erityisesti hänen teostaan *A Rhetoric of Motives* (1950). Kenneth Burkea (1897–1994) pidetään niin kutsutun uuden ajan retoriikan teoretikkona, sillä hän aloitti tutkimustyönsä aikana, jolloin retoriikka ja argumentaatio eivät herättäneet yleistä mielenkiintoa, ja samalla hän kyseenalaisti vallinnutta vähättelevää ja kielteistä suhtautumista retoriikkaan (Summa 1996, 51). Verrattuna

retoriikan vanhempaan, antiikkiin pohjautuvaan retorisen traditioon, on niin kutsun ”retorisen käänteen” ja siitä alkunsa saaneen uuden retoriikan myötä alettu tunnustaa myös tieteen ja filosofian suhteellinen sekä argumentatiivinen luonne, siinä missä politiikan retorista luonnetta ei koskaan kyseenalaistettukaan (Palonen. & Summa 1996, 7).

Burkelaisen retorisen teorian keskiössä on suostuttelevan kielen ja motiivien ymmärtäminen luonnollisena osana inhimillistä toimintaa ja ihmisten välisiä suhteita. (Summa 1996, 51–53). *A Rhetoric of Motives* on Burken tuotannosta retoriikkakeskeisin, ja siksi tämän tutkielman kannalta relevantein. Myös Burken teoretisointi kielikuvista teoksessa *A Grammar of Motives* on huomioitu laajasti retorisen tutkimusalan piirissä, mutta selkeyden vuoksi teos on jätetty tämän tutkielman rajauksen ulkopuolelle.

Burken retorinen teoria keskittyy erityisesti siihen, millaiset tekijät retorisen toiminnan taustalla vaikuttavat. Hänen mukaansa retoriikkaa on löydettävissä kaikesta ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta, eikä sitä näin ollen voida tiivistää ”yksittäisiksi ytimiksi”. Burkelle retoriikka on siis jotain, joka perustuu yksilöiden väliseen toimintaan, ja jolla on toiminnallisia seurauksia. Tilanne, jossa henkilö A vaikuttaa henkilöön B on näin ollen retorista toimintaa puhtaimmillaan. Yksilöiden kaiken toiminnan ja vuorovaikutuksen taustalla vaikuttavat kuitenkin erityisesti heidän ideologiansa sekä motiivinsa, jotka muodostuvat identifikaation kautta. (Burke, 1969). Identifikaation tarkastelu puolestaan auttaa meitä ymmärtämään paremmin, mistä ideologiamme ja motiivimme muodostuvat.

3.2.1 Identifikaatio

Identifikaation käsite on Burken teoksen *A Rhetoric of Motives* retorisen teorian keskiössä. Hän nostaa identifikaation merkittävydessään jopa klassiselle retoriikkakäsitykselle tärkeän suostuttelun yläpuolelle (ks. Burke 1969, xiv & 19–23). Suomeksi identifikaation voisi kääntää samastamiseksi. Identifikaatiota voi tapahtua toiseen ihmiseen, ryhmään tai laajempaan kokonaisuuteen, ja se muodostuu konsubstantiaalisuuden sekä erottautumisen yhteisvaikutuksesta.

Identifikaatio perustuu ensikädessä konsubstantiaalisuuteen, eli toisin sanoen yhteisen substanssin löytämiseen, jonka perusteella toimijat pystyvät vakuuttamaan yleisönsä. Burke esittää, että identiteettimme samankaltaisuus auttaa meitä löytämään ikään kuin yhteistä maaperää muiden yksilöiden kanssa, millä puolestaan on suuri vaikutus yksilöiden väliseen kanssakäymiseen. (Burke, 1969). Burken mukaan konsubstantiaalisuutta muodostuu, kun henkilöiden A ja B intressit ovat jossain määrin yhtenevät, tai niiden uskotellaan olevan yhtenevät. Jotta henkilö A identifioituisi henkilöön B, henkilön A täytyy löytää yhdistävä tekijä henkilön B kanssa. Tällöin henkilö A identifioituu henkilöön B yhteisten intressien myötä. (Burke 1969, 20–21). Havainnollistavana esimerkkinä tällaisesta konsubstantiaalisuudesta, yhdistävästä substanssista, toimii vaikkapa kansalaisuus – suomalaisuus voi toimia yhteisenä substanssina, vaikka yksilöt olisivat muilta osin pitkälti erilaisia. Näin ollen retorinen identifikaatio, yhteisen substanssin löytäminen, kompensoi ihmisten erilaisuutta.

Identifikaation kannalta on kuitenkin tärkeää, että tilanteen molemmat puolet, yksilöt tai ryhmät, eivät ole ominaisuuksiltaan ja intresseiltään täysin samankaltaisia, vaan säilyttävät myös omat yksilölliset erityispiirteensä ja motiivinsa eli erottautuvat. Identifikaation ja erottautumisen esiintyessä samanaikaisesti yksilöt ovat toisiinsa nähden yhtä aikaa sekä konsubstantiaalisia että erillisiä. Burken mukaan oppi konsubstantiaalisuudesta, oli se sitten eksplisiittistä tai implisiittistä, saattaa olla välttämätön kaikille inhimillisille elämänmuodoille – eläessään ja toimiessaan yhdessä ihmiset jakavat yhteisiä tuntemuksia, käsityksiä, mielikuvia, ideoita ja asenteita, jotka tekevät heistä konsubstantiaalisia. (Burke 1969, 21). Yhdessä konsubstantiaalisuus ja sen vastakohta, erottautuminen, määräävät sen, millaista identifikaatiota erilaisissa tilanteissa ja eri ihmisten kanssa tapahtuu.

Kuten aiemmin todettu, Burkelle identifikaatio ja yhteisen substanssin löytäminen on retoriikan keskiössä. Jotta identifikaatio pystyy toimimaan retorisenä keinona ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, on yksilöiden välillä oltava konsubstantiaalisuuden lisäksi kuitenkin myös erottautumista. Tämä johtuu siitä, että jos yksilöt olisivat intresseiltään ja motiiveiltaan täysin samanlaisia, ei heidän yhteisiä substanssejaan olisi tarpeellista korostaa retorisin keinoin. (Burke 1969, 22). Tällainen tilanne veisi puolestaan mielekkyyttä kaikesta sosiaalisesta kanssakäymisestä, sillä retoriikka on kaiken yksilöiden ja ryhmien välisen toiminnan keskiössä. Henkilö A ei pystyisi vaikuttamaan henkilöön B, jos erottautumista ei tapahtuisi ja kommunikaatio olisi luonteeltaan täydellistä. Burken mukaan identifikaatiossa olennaista onkin antaa

tilaa toisille ajatuksille, jotta voidaan vaikuttaa toisiin (Burke 1969, 56). Burken tulkinnan mukaan retoriikka on siis pohjimmiltaan epäharmonisiin tilanteisiin keskeisesti liittyvä ilmiö, ja se sisältää aina vähintäänkin piileviä pyrkimyksiä (Summa 1996, 57).

Burken mukaan identifikaation selkeys ja laajuus voivat vaihdella suurestikin. Esimerkkinä yksinkertaisesta identifikaatioyrityksestä Burke käyttää tilannetta, jossa poliitikko maanviljelijöille puhuessaan sanoo *”I was a farm boy myself”* (Burke 1969, xiv). Identifikaatio liittyy kuitenkin myös kompleksisempiin inhimillisen toiminnan muotoihin, ja esimerkiksi sosiaalinen järjestys syntyy ja säilyy identifikaation kautta (Summa 1996, 57). Burken identifikaatiota hyödyntämällä voimme löytää retoriikkaa myös sellaisilta inhimillisen toiminnan alueilta, joihin retoriikan ei yleensä ajatella keskeisesti kuuluvan.

3.2.2 Identifikaatio ja motiivit

Identifikaatiota voi tapahtua joko tietoisesti tai tiedostamattomasti – se voi olla muokattu omia intressejä mahdollisimman hyvin palvelevaksi, tai se voi olla hyvinkin arkinen asia, jota emme edes huomaa. Joka tapauksessa taustalla vaikuttavat kontekstisidonnaiset motiivit. Näin ollen voidaan myös todeta, että identifikaation käyttö, oli se sitten tarkoituksellista tai tarkoituksetonta, toimii ikään kuin retorisenä instrumenttina ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Täten retoriikkaa esiintyy kaikissa vuorovaikutuksellisissa tilanteissa, jossa konsubstantiaalisuus ja erottautuminen esiintyvät samanaikaisesti – siis lähes kaikessa inhimillisessä toiminnassa. (Burke 1969).

Burken mukaan identifikaatiota tapahtuu käytännössä jatkuvasti, sillä identiteettimme muuttuu sen mukaan, kenen kanssa ja missä ympäristössä vuorovaikutusta tapahtuu. Ihmisten välistä kanssakäymistä, eli retorista toimintaa, määrittelee siis hyvin pitkälle konteksti. (Burke 1969). Toisin sanoen myös identifikaatiomme näyttäytyy erilaisena riippuen esimerkiksi siitä, olemmeko vuorovaikutuksessa lapsuudenystävien vai opiskelukavereiden kanssa, tai siitä, olemmeko asiakaspalvelutilanteessa asiakkaan vai asiakaspalvelijan roolissa. Retorinen identifikaatio on siis yleisölähtöistä. Puhuja pyrkii samastamaan itsensä yleisönsä kanssa

kontekstin mukaan riippumatta siitä, onko identifikaatio harkittu vai ei, tai ovatko identifikaation taustalla vaikuttavat motiivit selkeitä vai piileviä.

Se mihin identifioidumme, tai mihin meidät on suostuteltu identifioitumaan, määrittelee toimintamme taustalla vaikuttavia ideologioita ja motiiveja. Nämä ideologiat ja motiivit puolestaan ohjaavat kaikkea toimintaamme, sillä Burken mukaan mikään ihmisen toiminta ei ole koskaan täysin motiivi- tai ideologiavapaata. Identifikaatio vaikuttaa aina ihmisen toiminnan taustalla, vaikka toiminta olisikin jossain määrin autonomista. (Burke 1969, 27). Pelkästään se, että kuuluu tai on kuulumatta johonkin on retorista toimintaa (Burke 1969, 28), ja näin ollen kaikista yksinkertaisimpienkin toimintojen taustalla vaikuttaa Burken mukaan jokin motiivi. Retoriset identifikaatiot ovatkin suurimmaksi osaksi piileviä ja siten myös salakavalaa, sillä identifikaatioita voidaan muodostaa kohdentamaan tietynlaista yleisöä ja palvelemaan tietynlaisia tarkoituksia. (Burke 1969).

Teoksessa *Pelkkää retoriikkaa* (1996) Hilikka Summa huomauttaa, että Burken käsitteellistämällä identifikaatiolla ja erottautumisella on mahdollista kuvata yhtä poliittisessa puheessa usein toistuvaa retorista tekniikkaa – vastakkainasettelua ”me ja muut”. Hänen mukaansa tässä vastakkainasettelussa identifikaatio esiintyy sisällöllisellä ja tyyllillisellä tasolla: sisällöllisesti ”me ja muut” -vastakkainasettelu identifioi puhujan johonkin yhteiseen, yleisön kanssa jaettuun sisältöön, ja toisaalta tyyllillisesti se muodostaa puhujan ajatuskulusta yleisölle helposti seurattavan, sillä heidän on helppoa samaistua siihen. (Summa 1996, 58).

4 AINEISTON ESITTELY

4.1 Liike Nyt ja sen tausta

Keväällä 2018 perustettu Liike Nyt on syntynyt kritiikistä vanhoja puolueita kohtaan. Samana keväänä vuonna 2018, ennen Liikkeen julkistamista, puolueen johtohahmo Harry ”Hjallis” Harkimo (31.3.2018) kirjoitti perinteisiä puolueita kritisoivan blogitekstin otsikolla ”Päättäjät sopivat tilataksiin, eikä se ole hyvä asia” (Harkimo 2018). Hieman myöhemmin, Liikkeen perustamisen jälkeen toinen sen näkyvimmistä perustajista, Mikael Jungner (10.5.2018), kirjoitti blogiinsa, että Liikkeen tavoitteena on digitalisaatiota hyödyntämällä ohittaa ne vaiheet poliittisessa päätöksenteossa, jotka vääristävät tai hidastavat kansalaisten ja poliittisten päättäjien välistä vuorovaikutusta. Työkaluna tässä toimii internet-alusta, jossa kiinnostuneet voivat osallistua poliittiseen keskusteluun ja tehdä ehdotuksia. Lisäksi hän muun muassa kirjoitti, ettei Liikkeestä ole tulossa puoluetta, eikä sillä ole halua ”osallistua perinteiseen valtapeliin”. (Jungner 2018). Myöhemmin Liikkeen jäsenistölle tarkoitettu internet-alusta on vakiinnuttanut nimen Nettiparlamentti, ja loppusyksystä 2019 Liike Nyt rekisteröitiin puoluekisteriin (Mickelsson 2021). Harry Harkimon mukaan puolueeksi ryhtyminen oli ainoa vaihtoehto kasvun ja vaikuttavuuden takaamiseksi, minkä vuoksi Liikkeen johto joutui nöyrytymään puolueen rekisteröimiseen (Muhonen 2019).

Kuten aikaisemmin on todettu, Liike Nytin kannatuksen voidaan nähdä jääneen marginaaliseksi sen valtakunnallisen kannatuksen ollessa ainoastaan 1,7 % lokakuussa 2022

(Taloustutkimus 2022) neljä ja puoli vuotta Liikkeen perustamisen jälkeen. Kuntavaaleissa 2021 Liike Nyt sai kunnanvaltuustoihin yhteensä 49 paikkaa kannatusprosentilla 1,6 (Yleisradio 2021), ja Suomen historian ensimmäisissä aluevaaleissa vuonna 2022 vastaavat luvut olivat 20 paikkaa ja 1,8 % (Yleisradio 2022). Liikkeen sääntöjen mukaan puolue koostuu paikallisyhdistyksistä, piirijärjestöistä ja liittojärjestöistä (Liike Nyt n.d.), ja puolueen kannatus tuntuu vaihtelevan alueittain suurestikin. Esimerkiksi Pohjois-Savossa Kiuruvedellä Liike Nytin kannatus on huomattavasti maan keskiarvoa korkeampi – se on Kiuruveden kolmanneksi suurin valtuustoryhmä kannatuksella 15,9 % (Yleisradio 2021).

Liike Nyt ilmoittaa kotisivujensa etusivulla, ettei tee politiikkaa ideologioita, vaan asiat edellä (Liike Nyt n.d.). Liikkeen kotisivuilta löytyvissä säännöissä on linjattu puolueen tarkoitus ja toiminta. Sääntöjen mukaan Liike Nyt on puolue, jonka päätökset pohjautuvat asiantuntijuuteen, tutkimukseen sekä ihmisten kokemuksiin. Liikkeen säännöt kertovat puolueen hyödyntävän toiminnassaan joukkoistamista sekä ottavansa ihmiset mukaan poliittiseen päätöksentekoon teknologian avulla. Sääntöjen mukaan puolueen toiminnan tarkoituksena on valtiolisiin asioihin vaikuttaminen, ja toimintansa se pohjaa kuuteen peruseriaatteeseen. Peruseriaatteet ovat, että jokaisesta on pidettävä huolta, reiluin säännöin operoiva markkinatalous on toimiva tapa kehittää yhteiskuntaa, ilmastonmuutos on totta ja päätöksiä on tehtävä ympäristön kannalta kestäväällä tavalla, yrittäjyyttä pidetään arvossa ja sille annetaan tilaa, yksilön arvostus sekä viimeisenä Eurooppa-myönteisyys. (Liike Nyt: Säännöt n.d.).

Aikaisemmin teknokraattisen populismin yhteydessä mainittu italialainen Viiden Tähtien Liike on toiminut inspiraation lähteenä Liike Nytille ainakin Nettiparlamentin osalta. Kuten aiemmin on todettu, Liike Nyt antaa paljon painoarvoa uudelle verkkoalustalleen Nettiparlamentille, joka muistuttaa peruseriaatteiltaan Italian Viiden Tähtien Liikkeen vastaavaa alustaa, ja jonka idea on tarjota kansalaisille mahdollisuus poliittiseen vaikuttamiseen ja äänestämiseen myös vaalien välillä. Viiden Tähtien Liike on kiistämättä populistinen puolue, ja se edustaakin juuri teknokraattista populismia. Huomionarvoista on, että italialaisen liikkeen verkkoalustan käyttöönotto on ollut erittäin onnistunut ja saavuttanut aikanaan laajan käyttäjäkunnan. Vuonna 2018 Liike Nytin perustaja sekä johtohahmo Harkimo tapasi useaan otteeseen yhtä Viiden Tähtien Liikkeen johtohahmoista, italialaista Davide Casaleggiota, ja Casaleggio jopa vieraili eduskunnan Pikkuparlamentissa Harkimon kutsumana (Junkkari 2018).

4.2 Aineiston valikoituminen ja tutkielman eteneminen

Tässä kandidaatintutkielmassa aineistona toimivat Liike Nytin verkkosivut. Tutkielmassa Liike Nytiin viitataan sekä puolueen koko nimellä että sen verkkosivujen mukaisesti lyhenteellä Liike. Tutkielman analyysin kohteena ovat erityisesti verkkosivujen osiot *Liikkeen tarina*, *Ohjelmat*, *Tavoitteet* sekä *Hjallis*. Analyysin ulkopuolelle on jätetty verkkosivujen sellaisia osioita, jotka liittyvät puolueen käytännön toiminnallisiin ulottuvuuksiin, kuten sääntöihin. Niin ikään, vaikka Liikkeen toiminnassa annetaan suurta painoarvoa sen virtuaaliselle keskustelualustalle Nettiparlamentille, ei sen ottaminen mukaan osaksi analyysia ole tämän kandidaatintutkielman kannalta mielekäästä tai olennaista, sillä Nettiparlamentti sisältää runsaasti keskustelua esimerkiksi puolueen sisäisistä käytännön asioista. Tämän lisäksi Nettiparlamenttia ja sen toimintamallia olisi hankalaa analysoida ilman sen liittämistä laajempaan teoreettiseen keskusteluun politiikan osallistavuudesta.

Toinen tutkielman kannalta olennainen rajausta koskee Liike Nytin verkkosivujen tiettyjen osioiden rajaamista niiltä osin, joissa otetaan kantaa niin sanottuun päivänpoliittiseen asiasisältöön. Analyysissa keskitytään tarkastelemaan verkkosivujen niitä osioita, joissa huomio keskittyy poliittisiin toimintaperiaatteisiin ja -ympäristöön, lukuun ottamatta sellaisia lyhyitä huomioita, jotka ovat välttämättömiä retorisen teorian identifikaatiokäsitteen kannalta. Näillä perusteiden analyysin ulkopuolelle on suurelta osin jätetty sellaisia osioita, joissa puhutaan esimerkiksi verotuksesta, maahanmuutosta, sosiaali- ja terveydenhuollosta, EU-politiikasta ja niin edelleen.

Aineistosta tarkempaan analyysiin ovat valikoituneet sellaiset lainaukset ja kohdat, jotka vastaavat sisällöltään aiemmin esiteltyä teknokraattisen populismin teoreettista viitekehystä. Verkkosivuilta on etsitty teknokraattisen populismin käsitteeseen ja ilmiöön keskeisesti liittyviä avainkäsitteitä ja -piirteitä kuten asiantuntijuus, tutkittu tieto, vanhojen puolueiden kritiikki, uusi vaihtoehto, eturyhmättömyys, ideologiattomuus, eliittien vastaisuus, liikemiesmäisyys, kansan tahto ja etu sekä tehokkuus. Samalla kun aineiston analyysi etenee Burken retorisen teorian, erityisesti identifikaatioiden ja motiivien etsimisen avulla, kulkevat nämä teknokraattisen populismin tunnusmerkit analyysin rinnalla.

5 ANALYYSI

Tutkielmani analyysiosuuden tarkoitus on etsiä vastausta kahteen kysymykseen – sopiiko Liike Nyt verkkosivujensa perusteella teoreettiseen kuvaukseen teknokraattisesta populismista ja millaista retoriikkaa Liike Nyt verkkosivujensa kontekstissa käyttää, kun sitä tarkastellaan Burkelaisen retorisen perinteen mukaisesti, erityisesti identifikaation ja motiivien näkökulmasta. Analyysissä nostan esille Liike Nytin verkkosivuilta sellaisia kohtia ja lainauksia, jotka liittyvät keskeisesti teknokraattiseen populismiin ja analysoin niiden retoriikkaa Burken käsitteistöä hyödyntäen. Burken retorisessa teoriassa käsitteellistetyn identifikaation ja sen taustalla vaikuttavien motiivien muodostuessa kontekstisidonnaisesti ovat Liikkeenkin verkkosivut oma erillinen kontekstinsa, mikä tulee ottaa huomioon myös niitä analysoitaessa. Erilaisessa kontekstissa myös identifikaatio ja motiivit saattaisivat näyttäytyä erilaisina.

5.1 Liike Nytin retorinen identifikaatio

Liike Nytin identifikaatio muodostuu Burkelaisen tarkastelutavan mukaisesti yhtäaikaaisesti esiintyvistä konsubstantiaalisuudesta ja erottautumisesta. Laajemmin tarkasteltuna Liike Nytin voidaan ajatella olevan konsubstantiaalinen niin kutsuttujen perinteisten puolueiden kanssa siitä näkökulmasta, että vaikka Liike Nyt pyrkii korostamaan erilaisuuttaan verrattuna vanhoihin puolueisiin, on se silti puolue, joka operoi samalla toiminta-alueella perinteisten puolueiden kanssa. Niitä yhdistää esimerkiksi ehdokkaiden asettaminen vaaleihin, jäsenistön hankkiminen ja tavoite mahdollisimman monen edustajan läpi saamisesta kaikissa niissä

vaaleissa, joihin puolue osallistuu. Eduskunnan kontekstissa Liikkeen identifikaatiolle on olennaista myös sen asema oppositiopuolueena. Vuonna 2022 oppositiosta hallitukselle esitetyistä viidestä välikysymyksestä puolueen ainoa kansanedustaja Harry Harkimo on allekirjoittanut neljä (ks. Eduskunta, välikysymykset), mikä osoittaa konsubstantiaalisuutta muihin oppositiopuolueisiin ja toisaalta erottautumista hallituspuolueista. Toisaalta Liikkeen identifikaatiolle voidaan pitää olennaisena sen asemaa pienenä puolueena ja eräänlaisena altavastaajana valtakunnanpolitiikassa. Puolueen identifikaatio voisi siis olla erilainen, jos se olisi hallituspuolue, tai jos se olisi kannatukseltaan suurempi.

Retorinen identifikaatio on yleisölähtöistä, ja tätä se on myös Liikkeen verkkosivujen kontekstissa. Verkkosivujen oletettua yleisöä ovat erityisesti puolueen jäsenet ja sen toiminnasta sekä uudesta vaihtoehdosta kiinnostuneet äänestäjät sekä mahdollisesti media. Toisaalta yleisö voi olla myös sellaisten perinteisten puolueiden edustajia ja kannattajia, joiden kanssa poliittinen yhteistyö saattaisi tulevaisuudessa olla mahdollista, tai joiden toimintatapoihin puolue voisi jatkossa vaikuttaa.

Liike Nytin verkkosivujen *Ohjelmat* osiossa todetaan, että ”*Liike tuo uudenlaisen tavan tehdä politiikkaa ideologiseen ja vastakkainasettelua korostavaan poliittiseen ilmapiiriin. Liike tekee työtä sen eteen, että se voi olla esimerkkinä muille puolueille. Liike ajaa poliittisen järjestelmän ja kulttuurin muutosta*” (Liike Nyt: Ohjelmat, n.d.). Tämä lainaus osoittaa sekä konsubstantiaalisuutta perinteisiin puolueisiin niiden yhteisen toimintakentän myötä, mutta samaan aikaan myös vahvaa erottautumista niistä sekä niiden toimintatavoista. Burkelaisen retoriikan mukaan identifikaatiolle onkin tärkeää sekä yhteisen maaperän löytäminen että yleisöstä erottautuminen – yhteisen substanssin puute tekisi retorisisista vaikutusyrityksistä käytännössä mahdottomia ja puolestaan erottautumisen puute tekisi vaikutusyrityksistä turhia.

Liike Nytin verkkosivujen perusteella voidaan tulkita, että identifikaation konsubstantiaalisuutatta eli yhteistä substanssia etsitään erityisesti kansalaisten turhautumisesta perinteisiä puolueita kohtaan. Syitä tähän oletettuun turhautumiseen ovat perinteisten puolueiden sellaiset ominaisuudet kuin avoimuuden puute ja korruptio, elitismi, maan ja kansan parhaan edun tavoittelun hämärtyminen sekä ideologisen, poliittisen pelin asettaminen tärkeysjärjestyksessä asiantuntijatiedon ja tosiasioiden yläpuolelle. Näistä samoista asioista Liike Nyt pyrkii retorikallaan erottautumaan. Verkkosivujen osiossa *Hjallis* todetaan, että ihmiset eivät luota

politiikkoihin eivätkä ymmärrä mitä he puhuvat, mutta Liike Nytissä puhutaan niin, että ihmiset ymmärtävät (Liike Nyt: Hjällis, n.d.). Liike Nyt pyrkii näin ikään kuin samaistamaan itsensä siihen äänestäjäkuntaan, joka on turhautunut perinteisiin puolueisiin ja valtavirranpolitiikkaan, ja näitä samoja ihmisiä Liike oletettavasti tavoittelee potentiaalisiksi äänestäjiksi tämän identifikaation kautta.

Konsubstantiaalisuutta on löydettävissä myös suhteessa sellaisiin yleisöihin, joiden intressien mukaista on poliittisen päätöksenteon pohjautuminen asiantuntijoihin, tutkittuun tietoon ja ”tosiasioihin”, mutta myös samanaikaisesti sellaiseen yleisöön, joka haluaa tulla enemmän kuulluksi poliittisessa päätöksenteossa. Liikkeen mukaan päätöksiä perustaminen tutkittuun tietoon on paras toimintamalli koko maan edun kannalta, mutta samanaikaisesti kansalaisia tulee osallistaa laajemmin osaksi päätöksentekoa uusien demokratiainnovaatioiden avulla (Liike Nyt: Ohjelmat n.d.). Tästä identifikaatiosta on selkeästi tulkittavissa teknokraattisen populismin kummatkin puolet – toisaalta teknokraattinen asiantuntijuuden korostaminen, mutta yhtäaikaan populistinen vaatimus suvereenista ”kansan tahdosta”. Joka tapauksessa identifikaatio tätä kautta perustuu epäpoliittisuuteen, sillä sekä asiantuntijuus että kansan tahto ovat ikään kuin absoluuttisia. Asiantuntijatiedon ja kansalaisten laajemman osallistamisen hyödyntämisen korostaminen tarjoavat myös retorisen erottautumiskeinon perinteisten puolueiden toimintatavoista.

Liike Nytin verkkosivujen retorinen identifikaatio pohjautuu erityisesti erottautumiseen niin kutsutuista perinteisistä puolueista, sekä keskittyy korostamaan niiden ja Liikkeen välisiä eroavaisuuksia. Liikkeen verkkosivuilla etusivun otsikko ”*Liike Nyt – vaihtoehto vanhoille puolueille*” (Liike Nyt n.d.) mukailee hyvin verkkosivujen yleistä retorista linjaa, jossa korostuu erityisesti vastakkainasettelu Liikkeen ja perinteisten puolueiden välillä. Liike painottaa perinteisten puolueiden olevan syy Suomen ja suomalaisten kohtaamille vaikeuksille, ja Liikkeen puolestaan olevan tarvittava muutosvoima Suomen kokonaisuvaltaiseksi nostamiseksi takaisin raiteilleen. Esimerkiksi puolueen tavoitteiden kohdassa ”*Suomen täytyy uudistua*” mainitaan, että ”*Suomessa on monia sellaisia rakenteita, joita pitää uudistaa. Vanhat puolueet eivät siihen pysty, koska he haluavat pitää tiukasti kiinni nykyisistä valtarakenteista.*” (Liike Nyt: Tavoitteet n.d.). *Liikkeen tarinassa* todetaan hyvin samansuuntaisesti vanhoja puolueita kritisoiden, että ”*Vanhat puolueet keskittyvät pysymään vallassa, ei kehittämään yhteiskuntaa.*”

Tätä varten me tarvitsemme muutoksen.” (Liike Nyt: Liikkeen tarina n.d.). Etusivulla todetaan myös hyvin tyhjentävästi seuraavanlaisesti:

”Suomen menestys on murentunut viime vuosikymmeninä. Syynä on vanhojen puolueiden kykenemättömyys hoitaa Suomen ja suomalaisten asioita. Kun politiikkaa ohjaa vallanhimo ja sulle-mulle-politiikka, niin tulos on tämä.

Liike Nyt on vaihtoehto vanhojen puolueiden politiikalle. Emme tee politiikkaa ideologioita, vaan asiat edellä. Perustamme päätökset tosiasioihin ja tutkittuun tietoon. Emme ole sidoksissa eturyhmiin.”

(Liike Nyt n.d.)

Edellä esitelty lainaus osoittaa, että erottautumista kaikista eliiteistä ja korruptiosta Liike Nyt tekee retoriikallaan runsaasti. Sanaa ”eliitti” ei Liikkeen nettisivuilta löydy, mutta siihen viitataan monin eri tavoin, kuten sanoilla ”maan tapa”, ”hyvä veli-verkostot”, ”pienet piirit”, ”sulle-mulle -hankkeet” ja ”päättäjien sisäpiiri”. Kritiikkiä kohdistetaan myös niin kutsuttuihin eturyhmiin, joilla viitataan esimerkiksi työmarkkinajärjestöihin, jollaisiin Liikkeellä ei omien sanojensa mukaan ole siteitä toisin kuin vanhoilla puolueilla. Elitismi- tai korruptiosyytöksiä ei kohdisteta mihinkään tiettyyn ryhmään tai puolueeseen, vaan yhtäläisesti koko nykyiseen järjestelmään: *”Kaikki vanhat puolueet ovat saamapuolella eikä mikään muutu, kun kaikki hyötyvät. Vanhat puolueet ovat luoneet järjestelmän ja pitävät siitä kiinni”* (Liike Nyt: Tavoitteet n.d.). Perinteisten puolueiden toiminta yhdistetään tehottomuuteen ja epäoikeudenmukaisuuteen, josta puolue retoriikallaan erottautuu teknokraattiselle populismille tyypillisesti. Liike Nytin verkkosivujen *Tavoitteiden* kohdassa *Loppu vallan väärinkäytölle* todetaankin kuvaa-

”Suomalainen korruptio on rakenteellista. Liikutaan harmaalla alueella. Maan tapa, hyvä veli -verkostot ja pienet piirit pyörivät.

Se tekee yhteiskunnasta tehottoman ja epäoikeudenmukaisen. Verorahoja tuhlatiin poliitikkojen sulle-mulle -hankkeisiin. Päätöksiä ajaa oma tai puolueen etu, ei maan tai kansalaisten etu.”

(Liike Nyt: Tavoitteet n.d.)

Kuvaillun kaltaisen antielitismien ja korruptionvastaisuuden lisäksi ideologiattomuus on yksi Liike Nytin käyttämistä erottautumisen keinoista suhteessa perinteisiin poliittisiin puolueisiin. Niin kutsuttu poliittinen peli ja ideologisesti ohjautuminen näyttäytyvät Liike Nytin retoriikassa vastakkaisina asiantuntijuudelle sekä kansalaisten hyvinvoinnille ja maan edulle. ”*Haluamme keskittyä enemmän ongelmien ratkaisuun, vähemmän aatteisiin*”, todetaan puolueen yleisohjelmassa (Liike Nyt: Ohjelmat, n.d.). Retoriikassaan Liike siis identifioi itsensä asioiden tehokkaaksi ratkaisijaksi ja esittää perinteiset puolueet poliittisen pelin ja ideologioiden ohjaamina, tehottomina toimijoina. Saman suuntaista retoriikkaa on löydettävissä myös *Liikkeen tarinasta*:

”Painotamme asiantuntijoiden roolia poliittisessa prosessissa. Rakentava keskustelu perustuu tosiasioihin ja tutkittuun tietoon. Maan edun kannalta tulisi valita paras vaihtoehto oli se sitten vasemmalta, oikealta tai keskeltä. Liike tekee politiikkaa asiat, ei ideologia edellä.”

”Liike tuo uudenlaisen tavan tehdä politiikkaa ideologiseen ja vastakkainasettelua korostavaan poliittiseen ilmaperiin. Tämä luo parhaan lähtökohdan avoimelle ja toimivalle demokratialle. Tämä luo parhaan edellytyksen sille, että kansalaisten hyvinvointi ja maan etu palaa politiikan päämääräksi.”

(Liike Nyt: Liikkeen tarina n.d.)

Poliittisen pelin ja ideologioiden lisäksi erottautumista on havaittavissa myös avoimuuden ja osallistamisen kontekstissa. Liike Nytin verkkosivujen mukaan politiikan tulee 2000-luvulla olla avointa ja selkeää, jossa vuorovaikutuksen edistäminen kansalaisten ja päättäjien välillä on Liikkeen mukaan avainasemassa. Liikkeen verkkosivujen kohdassa *Tavoitteet* on todettu, että ”*On aika rikkoa politiikan kuplat*” (Liike Nyt: Tavoitteet n.d.). Puolueen yleisohjelmassa puolestaan esitetään, että ”*Liike Nyt avaa päätöksenteon ja tuo sen kaikkien saataville, pois suljetuista huoneista, kabineteista ja saunoista*” (Liike Nyt: Ohjelmat n.d.), millä puolestaan viestitään perinteisten puolueiden kärsivän avoimuuden ja osallistamisen puutteesta suhteessa kansalaisiin. Osallistamisen ja avoimuuden osalta Liike antaa verkkosivuillaan paljon huomiota uusille osallistamisen muodoille näiden kahden parantamiseksi teknologiaa hyödyntäen, ja näin ollen antaa myös paljon painoarvoa Nettiparlamentilleen, joka on uusi innovaatio suomalaisella puoluekentällä, ja jollaista ei muilta puolueilta löydy.

Liike Nytin identifikaatiolle on ominaista myös Harry ”Hjallis” Harkimon asema puolueen näkyvimpänä perustajana, puheenjohtajana, ainoana kansanedustajana sekä yleisenä johtohahmona. Liike Nyt kokonaisuudessaan henkilöityy vahvasti Harkimoon, ja Liikkeen verkkosivuilla Harkimolle onkin annettu oma kokonainen osionsa toisin kuin kenellekään toiselle puolueen toimijalle. Verkkosivujen otsikon *Hjallis* alta löytyvä kirjoitus on kirjoitettu Harkimon näkökulmasta, ja siinä todetaan vanhojen puolueiden toiminnan olevan vakiintunutta ja perustuvan vahvoihin johtajiin, jotka eivät ole kiinnostuneita muun jäsenistön näkökulmista. Harkimo muistuttaa sanoneensa, että vanhojen puolueiden varsinaiset päättäjät mahtuvat yhteen tilataksiin, mutta samalla toteaa, ettei Liike Nyt toimi niin. (Liike Nyt: Hjallis n.d.). Paradoksaalista on, että Harkimo kritisoi muiden puolueiden vahvoja johtajia, mutta Liikkeen verkkosivujen perusteella Harkimo näyttäytyy Liikkeen vahvana johtohahmona, johon koko puolue ikään kuin henkilöityy. Teknokraattista populismia ilmentävillä puolueilla onkin lähes poikkeuksetta vahva johtaja, jonka ympärille koko toiminta lopulta rakentuu. Liike Nytin kannattajien on oletettavasti helppo identifioitua Harkimoon, joka jätti Kokoomuksen ja perinteiset puolueet turhautuessaan valtavirran politiikkaan.

Verkkosivujen *Hjallis* -osiossa oleellista on myös Harkimon liikemiesmäisyyden ja yritysmailman korostaminen. ”*Yritysmailmassa, minkä tunnen, keskeisiä päätöksiä tehdään mahdollisimman paljon yhdessä. Se sitouttaa ja motivoi*”, verkkosivuilla sanotaan (Liike Nyt: Hjallis n.d.). Edellä mainitun lainauksen mukaisesti Liikkeen identifikaatiolle on ominaista konsubstantiaalisuus suhteessa yritysmailmaan ja sen toimintatapoihin. Teknokraattista populismia ilmentäville puolueille onkin ominaista, että niitä johtaa yritysmailmasta tuttu johtaja, joka implementoi liike-elämästä tuttuja toiminta- ja johtamistapoja puolueen toiminnassa.

Erittäin huomionarvoista on, että niin Liike Nytin nettisivuilta, kuin myös teknokraattisen populismin teoretisoinnista, on toistuvasti havaittavissa Burken identifikaatioteorian tulkinnassakin toistuva vastakkainasettelu ”meistä ja muista”. Liikkeen identifikaatiossa ”me” viittaa avoimuuteen, asiantuntijuuteen ja yhteistyöhön, kun taas vastakkainasettelun toinen osapuoli ”muut” edustaa korruptiota, poliittista peliä sekä kansan ja maan edun hämärtymistä.

Näiden yllä mainittujen konsubstantiaalisuuden ilmausten sekä erottautumisten kautta pystytään muodostamaan Liike Nytille ainakin osa sen identifikaation taustoista, ja nämä identifikaatiot puolestaan määrittävät Liike Nytin toiminnan taustalla vaikuttavia motiiveja. Liike

Nytin tavoittelema identifikaatio sen verkkosivujen perusteella on seuraava: Harry Harkimon johtama pieni oppositiopuolue, joka lähes kaikilta toimintatavoiltaan ja periaatteeltaan eroaa perinteisistä puolueista, haluaa lisätä avoimuutta ja uudistaa poliittisia toimintatapoja, ja joka ei anna poliittisen pelin ja ideologioiden hämärtää maan ja kansan etua, vaan perustaa päätöksentekonsa tutkittuun tietoon, asiantuntijoihin sekä kansalaisten parempaan kuulemiseen, ja joka etsii kannattajakseen sellaisia ihmisiä, jotka jakavat turhautumisen nykyisiin poliittisiin toimintatapoihin ja perinteisiin puolueisiin. Liike Nytin tavoiteltu identifikaatio on näyttäytyä ikään kuin puolueettomana kansalaisten ja maan edun puolustajana, joka perustaa päätöksensä absoluuttiseen tutkittuun tietoon ja kansan tahtoon.

5.2 Liike Nyt ja motiivit

Kuten aikaisemmin on todettu, Kenneth Burken retorisen teorian keskiössä ovat motiivit ja ideologiat, jotka lopulta ohjaavat kaikkea inhimillistä toimintaa. Liike Nyt korostaa verkkosivuillaan useaan otteeseen toimintansa ideologiattomuutta ja objektiiviseen asiantuntijatietoon perustuneisuutta, mutta Burkelaisen motiiveihin perustuvan retoriikkakäsityksen valossa tämä näyttäytyy kyseenalaisena. Täysin motiivi- tai ideologiavapaata puolueen toiminta ei voi olla, sillä puolueen toiminta lukeutuu inhimillisen toiminnan piiriin. Liike Nytin retoriikasta onkin löydettävissä sekä julkilausuttuja että piileviä motiiveja. Myös puolueen korostama ”eturyhmättömyys” on näin ollen kiistanalainen, vaikkei se suoraan olisi yhdistettävissä samanlaisiin eturyhmiin kuin perinteiset puolueet. Asiantuntijuuteen ja kansan tahtoon samanaikaisesti vetoamista voidaan jo itsessäänkin pitää ”ohuena ideologiana” (ks. Buštková & Guasti 2018), joten täysin ideologiattomana Liike Nytiä ei voida tässäkään valossa pitää.

Ideologia- ja motiivivapaus näyttäytyy haasteellisena myös siltä kannalta, että puolueiden yksi keskeisimmistä tavoitteista on mandaatin saaminen äänestäjiltä. Myös Liike Nytin ensisijaisen motiivin voidaan ajatella olla mandaatin saaminen ja täten vallan kerryttäminen. Identifikaationsa mukaisesti Liikkeen kohderyhmä on erityisesti perinteisten puolueiden politiikkaan turhautunut äänestäjäkunta, mutta sen verkkosivuja ja kuutta peruseriaatetta tulkitsemalla kohderyhmä voidaan tarkentaa käsittämään erityisesti perinteisten markkinatalousmyönteisten puolueiden äänestäjiä esimerkiksi seuraavanlaisten lainausten perusteella: ”*Liikkeen*

Suomessa on vähemmän veroja, sääntelyä ja byrokratiaa, ja enemmän vapautta, työtä ja yrittäjyyttä” (Liike Nyt: Tavoitteet n.d.).

Liike on sanallistanut yhden ensisijaisista tavoitteistaan, eli motiiveistaan olevan kansalaisten laajempi osallistaminen poliittisessa päätöksenteossa. Tässä Liike sanojensa mukaisesti käyttää työkalunaan Nettiparlamenttia (Liike Nyt: Ohjelmat n.d.), mutta pyrkii samanaikaisesti toimimaan esimerkkinä myös muille puolueille. Puolueen ohjelmassa puhutaan myös ”politiikan joukkoistamisesta”, joka puolueen sanojen mukaan on edustuksellisen demokratian kehittämistä niin, että entistä useammalla on mahdollisuus päästä osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksenteon eri vaiheisiin (Liike Nyt: Ohjelma, n.d.). Osallistamisesta todetaan puolueen *Ohjelmassa* muun muassa seuraavasti:

”Toimivan demokratian edellytyksenä on kansalaisten laaja osallistuminen politiikkaan. Liike perustettiin tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Liike tuo uudenlaisen tavan tehdä politiikkaa ideologiseen ja vastakkainasettelua korostavaan poliittiseen ilmapiiriin. Liike tekee työtä sen eteen, että se voi olla esimerkkinä muille puolueille. Liike ajaa poliittiseen järjestelmän ja kulttuurin muutosta.”

(Liike Nyt: Ohjelmat n.d.)

Myös poliittisen toimintaympäristön muutos on siis yksi puolueen eksplisiittisistä motiiveista. Verkkosivujen osiossa *Hjallis* todetaan Harkimon sanojen mukaisesti, että *”Haluan, että teemme yhdessä Liike Nytistä niin suuren ja vaikutusvaltaisen, että se aidosti pystyy vaikuttamaan päätöksiin ja muuttamaan vanhojen puolueiden politiikkaa”* (Liike Nyt: *Hjallis*, n.d.). Puolueen yksi julkilausuttu motiivi on siis kasvattaa Liikkeen kokoa ja vaikutusvaltaa ja samalla uudistaa koko puoluepoliittista toimintaympäristöä. Liikkeen tavoitteiden kohdassa *Loppu vallan väärinkäytölle* todetaan, että Suomen poliittisessa ympäristössä epäkohtia ja vallan väärinkäyttöä on paljon ja rakenteita ja maan tapoja on muutettava (Liike Nyt: Tavoitteet n.d.).

Liikkeen identifikaation perusteella eksplisiittisiä motiiveja ovat siis poliittisen toimintaympäristön uudistaminen, korruption ja poliittisen elitismen kitkeminen, politiikan avoimuuden ja osallistamisen edistäminen, maan ja kansan edun palauttaminen politiikan keskiöön

asiantuntijuuden ja tutkitun tiedon kautta sekä tehokkaampi poliittinen päätöksenteko. Näiden motiivien saavuttamiseksi Liike Nytilä on oltava myös laaja äänestäjäkunta ja poliittista vaikutusvaltaa, mikä toimii ainakin osittaisena motiivina puolueen toiminnassa.

Eräs Liike Nytin piilevistä motiiveista saattaa löytyä puolueisiin perustuvan edustuksellisen demokratian oikeutuksen hajottamisesta. Jos Liike Nytin tunnustetaan olevan teknokraattisen populismin suomalainen ilmentymä, voidaan Buštkován ja Guastin (2018) näkemystä teknokraattisen populismin haasteita soveltaa myös Liike Nytiin. Näiden haasteiden taustalla on populististen teknokraattien tendenssi pyytää äänestäjäkuntaa hylkäämään valtavirran politiikka ja poliittiset puolueet. Buštkován ja Guastin mukaan tämä teknokraattisen populismin ominaisuus syventää lopulta kansalaisyhteiskunnan apatiaa. Vastaavaa kehitystä on ollut havaittavissa sellaisissa Euroopan maissa, joissa teknokraattista populismia edustavat puolueet ovat kasvaneet suuriksi ja vaikutusvaltaisiksi. (Buštková & Guasti 2018). Liike Nytin retorikasta – sen konsubstantiaalisuuden ilmaisuista, erottautumisista ja lopulta identifikaatiosta – voidaan havaita sama tendenssi pyytää äänestäjäkuntaansa hylkäämään perinteisen edustuksellisen politiikan ja siihen keskeisesti liittyvät puolueet. Näin ollen yksi Liike Nytin piilevistä motiiveista voi olla koko edustuksellisen järjestelmän legitimitetin murtaminen, äänestäjäkunnan vapauttaminen edustuksellisuuteen liittyvistä velvollisuuksistaan ja myöhemmin mahdollisesti kansalaisten yhteiskunnallisen apatian syventäminen, vaikka puolueen julkilausutut motiivit ovat tälle täysin vastakkaisia. Mahdollinen motiivi yhteiskunnallisen apatian lisäämisestä saattaa näyttäytyä radikaalina ja pahaenteisenä, mutta se tulee ottaa huomioon osana teknokraattisen populismin teoreettista viitekehystä.

6 LOPPUPÄÄTELMÄT

Tässä kandidaatintutkielmassa on pyritty vastaamaan kahteen kysymykseen: onko Liike Nyt verkkosivujensa perusteella teknokraattisen populismin suomalainen ilmentymä ja millaista retoriikkaa Liike Nyt verkkosivujensa kontekstissa käyttää, kun sitä tarkastellaan Burken määrittelemien retorisen identifikaation ja motiivien mukaisesti. Tutkielma alkoi ilmiön taustoitamisella ja tutkimuskysymysten esittämisellä, jonka jälkeen tehtiin tutkielman varsinainen teoreettinen viitekehys eli teknokraattinen populismi. Seuraavaksi tutkielmassa syvennyttiin menetelmällisenä työkaluna toimivaan Kenneth Burken retoriseen teoriaan, jonka käsitteet identifikaatio ja motiivit toimivat apuvälineinä tämän tutkielman aineiston analyysissa. Tutkielman aineistona toimivat Liike Nytin verkkosivut, joista teknokraattisen populismin teoreettisen viitekehysten mukaisesti analyysin kohteeksi valikoituivat verkkosivujen osiot *Liikkeen tarina*, *Ohjelmat*, *Tavoitteet* sekä *Hjallis*. Analyysissa edellä mainituista verkkosivujen osista nostettiin esiin teknokraattisen populismin kannalta merkityksellisiä kokonaisuuksia ja lainauksia, joita on jäsennelly Burken identifikaatiota ja motiiveja hyödyntäen. Analyysissa on siis pyritty osoittamaan Liike Nytin yhdenmukaisuus suhteessa teknokraattisen teoreettiseen viitekehukseen sekä tarkastelemaan Liike Nytin verkkosivuillaan käyttämää retoriikkaa.

Analyysin perusteella Liike Nyt sopii teknokraattisen populismin määritelmään. Liikkeen verkkosivuilla ei ole mainintaa teknokratiasta, populismista tai teknokraattisesta populismista, mutta tätä ei voida pitää yllättävänä. Päinvastoin olisi erittäin yllättävää, jos tästä olisi löydettävissä maininta verkkosivuilla tai jos asiaa tuotaisiin muutoinkaan esille julkisessa keskustelussa. Populistit harvoin myöntävät olevansa populistieja tai teknokraatit teknokraatteja

ilmiöihin liittyvien negatiivisten konnotaatioiden vuoksi. Teknokraattisten populistien julki-
lausuttu tavoite on uuden vaihtoehdon ja paremman hallinnon tarjoaminen kansalaisille asian-
tuntijuutta ja tutkittua tietoa hyödyntäen, ja tätä myös Liike Nytin verkkosivuilla esiin tuodut
tavoitteet edustavat. Liike Nyt sopii teknokraattisen populismin määritelmään kaikkien niiden
avainkäsitteiden ja -piirteiden osalta, jotka teknokraattisen populismin teoreettisessa viiteke-
hyksessä ilmiöön liitetään. Näitä ovat esimerkiksi aiemmin mainitut asiantuntijuus, tutkittu
tieto, vanhojen puolueiden kritiikki, uusi vaihtoehto, eturyhmättömyys, eliittien vastaisuus,
ideologiattomuus, liikemiesmäisyys, kansan tahto ja etu sekä tehokkuus, joista Liike Nyt voi-
daan yhdistää jokaiseen. Liike Nyt muistuttaa pääpiirteiltään merkittävästi myös muita euroop-
palaisia, teknokraattisen populismin ilmiöön liitettyjä puolueita.

Liike Nytin retorisen identifikaation ja sen taustalla havaittujen motiivien valossa sen
identiteetti näyttää pitkälti samansuuntaisena muiden teknokraattista populismia edusta-
vien puolueiden kanssa ja identifikaatio sopii myös yleisellä tasolla teknokraattisen populis-
min teoreettiseen viitekehykseen. Retorinen identifikaatio, joka perustuu erityisesti vahvaan
johtohahmoon, erottautumiseen perinteisistä puolueista ja niiden toimintatavoista sekä perus-
taa päätöksentekonsa tutkittuun tietoon ja kansalaisten laajempaan kuulemiseen, on luulta-
vasti harkittu, vaikka sillä tuskin on tavoiteltu yhteyksiä teknokraattiseen populismiin. Identi-
fikaation perusteella puolue tavoittelee äänestäjiä, joiden intressit näyttävät saman suuntais-
ina Liikkeen intressien kanssa. Näin ollen sen toiminta ei myöskään ole motiivi- tai ideolo-
giavapaata, vaikka Liikkeen verkkosivuilla näin väitettäisiinkin, ja saman voidaan ajatella pä-
tevän myös muihin teknokraattisen populismin ilmentymiin. Liikkeen pääasialliset, julkilau-
sutut motiivit liittyvät poliittisen toimintakentän uudistamiseen, mutta teknokraattisen popu-
lismien ilmiön taustalta voidaan löytää myös mahdollisia edustuksellisen järjestelmän murta-
miseen ja kansalaisyhteiskunnan apatiaan liittyviä motiiveja.

Liike Nytin identifikaatio ei kuitenkaan välttämättä ole täysin onnistunut kannatuksen
jäädessä matalalle tasolle. Identifikaation mahdollisen epäonnistumisen taustaa on mahdo-
tonta täysin kartoittaa pelkästään Liikkeen verkkosivujen tai teknokraattisen populismin teo-
reettisen viitekehyksen avulla, mutta on kuitenkin mahdollista, että puolueen matalaksi jäänyt
kannatus indikoi, että Suomessa kansalaisten turhautuminen perinteisiä puolueita sekä niiden
toimintatapoja kohtaan ei välttämättä ole kovin korkealla tasolla. Kuten tutkielman alussa to-
dettiin, aikaisemmassa tutkimuksessa teknokraattinen populismi on liitetty ensisijaisesti

nuoriin, vakiintumattomampiin demokratioihin, joilla on usein myös autoritääriset juuret. Monet teknokraattista populismia ilmentävät puolueet ovatkin syntyneet vastauksena huonoon hallintoon tai sellaisiin tilanteisiin, joissa puoluejärjestelmän legitimitetti on horjunut. Suomessa luotto poliitikkoihin, poliittisiin puolueisiin ja Suomen valtarakenteisiin ovat kuitenkin korkealla - Elinkeinoelämän valtuuskunta EVAN teettämän kyselytutkimuksen (2022) mukaan jopa historiallisen korkealla (Metelinen 2022). Korruptiokin on Suomessa kansainvälisesti vertailtuna alhaisella tasolla. Korruptiota mittaavan Transparency Internationalin korruptioindeksin (2022) mukaan Suomi on jaetulla ensimmäisellä sijalla korruptionvastaisuutta mitattaessa (Transparency International 2022). Täten Liikkeen identifikaatio voi olla Suomen kontekstissa haasteellinen. Turhautuminen valtavirranpolitiikkaan voi kuitenkin vaihdella Suomen sisällä suurestikin, kun eri paikkakuntien kuntapolitiikka otetaan huomioon, mikä voisi osaltaan selittää suuret erot Liike Nytin kannatuksessa maan eri osissa. Liikkeen identifikaation kannalta voidaan pitää myös mahdollisena, että Liike Nytin identiteetin kannalta olennainen johtohahmo Harry Harkimo ei näyttäytyisi yleisesti ottaen kovin samaistuttavana henkilönä, ja kannatus olisi tästäkin syystä jäänyt matalalle tasolle.

Liike Nytin identifikaation kutsuminen epäonnistuneeksi voi kuitenkin olla liian aikaista. Tulevan kevään 2023 eduskuntavaalit tulevat pitkälti määrittelemään sitä, millaisena puolueen identifikaatio ja tulevaisuus poliittisella kentällä näyttäytyy tulevaisuudessa. Tulevat eduskuntavaalit ovat Liikkeen ensimmäiset rekisteröityneenä puolueena, ja esimerkiksi vähintään kahden ehdokkaan eduskuntaan saaminen tai mahdollinen hallituskumppanuus voisivat muuttaa Liikkeen kannatuksen ja koko puolueen suuntaa merkittävästi. Eduskuntavaalikannatus tulee osaltaan myös osoittamaan, onko teknokraattisella populismilla ylipäänsä jalsijaa suomalaisessa yhteiskunnassa ja politiikassa.

Teknokraattinen populismi on ilmiönä alituttu, ja ansaitsee jatkossa enemmän huomiota myös Suomessa, etenkin jos sen suosio tulee vastedes kasvamaan. Tutkimusta teknokraattisesta populismista ja sen suomalaisesta ilmentymästä Liike Nytistä olisi mahdollista jatkaa sidottuna esimerkiksi laajempiin konteksteihin poliittisesta turhautumisesta, teknokraattisen populismin pahaenteisemmistä motiiveista tai kansalaisten osallistamisesta uusia demokratiainnovaatioita, kuten Nettiparlamenttia, hyödyntäen.

7 AINEISTO

Liike Nyt. (n.d.): Hjallis. [Verkkosivu]. Viitattu 9.12.2022. Saatavilla: <https://www.liike-nyt.fi/hjallis>

Liike Nyt. (n.d.): Liikkeen tarina. [Verkkosivu]. Viitattu 9.12.2022. Saatavilla: <https://www.liikenyt.fi/liike-nyt>

Liike Nyt. (n.d.): Ohjelmat. [Verkkosivu]. Viitattu 9.12.2022. Saatavilla: <https://www.liike-nyt.fi/ohjelmat>

Liike Nyt. (n.d.): Tavoitteet. [Verkkosivu]. Viitattu 9.12.2022. Saatavilla: <https://www.liike-nyt.fi/tavoitteet>

8 LÄHTEET

Bickerton, C. & Invernizzi-Accetti (2017): Populism and technocracy: Opposites or complements? *Critical Review of International Social and Political Philosophy*, 20:2, 186–206. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/13698230.2014.995504>

Burke, K. (1969): *A Rhetoric of Motives*. Berkley: University of California Press.

Buščíková, L., & Baboš, P. (2020): Best in Covid: Populists in the Time of Pandemic. *Politics and Governance*, 8:4, 496–508. Saatavilla: <https://doi.org/10.17645/pag.v8i4.3424>

Buščíková, L., & Guasti, P. (2018): The State as a Firm: Understanding the Autocratic Roots of Technocratic Populism. *East European Politics and Societies*, 33:2, 302–330. Saatavilla: <https://doi.org/10.1177/0888325418791723>

Canovan, M. (1999): Trust the People! Populism and the Two Faces of Democracy. *Political Studies* 47:1, 2–16. Saatavilla: <https://doi.org/10.1111/1467-9248.00184>

Eduskunta. (n.d.): Valtiopäiväasiat: Välikysymykset. [Verkkosivu] Viitattu 5.12.2022. Saatavilla: <https://www.eduskunta.fi/FI/valtiopaivaasiat/Sivut/Valikysymykset.aspx>

Gaus, D., Landwehr, C., & Schmalz, B. R. (2020): Defending democracy against technocracy and populism: Deliberative democracy's strengths and challenges. *Constellations: An*

International Journal of Critical & Democratic Theory, 27:3, 335–347. Saatavilla:

<https://doi.org/10.1111/1467-8675.12529>

Guasti, P., & Buštková, L. (2020): A Marriage of Convenience: Responsive Populists and Responsible Experts. *Politics and Governance*, 8:4, 468–472. Saatavilla:

<https://doi.org/10.17645/pag.v8i4.3876>

Harkimo, H. (2018): Päättäjät sopivat tilataksiin, eikä se ole hyvä asia. *Savon Sanomat: SavoBlogit*, 31.3.2018, [Blogi]. Viitattu 29.11.2022. Saatavilla: <https://blogit.savonsanomat.fi/harry-harkimo/paattajat-sopivat-tilataksiin-eika-se-ole-hyva-asia/>

Havlík, V. (2019): Technocratic Populism and Political Illiberalism in Central Europe. *Problems of Post-Communism*, 66:6, 369–384, Saatavilla: [10.1080/10758216.2019.1580590](https://doi.org/10.1080/10758216.2019.1580590)

Jungner, M. (2018): Mikä on Liike Nyt? *Uusi Suomi: Blogit*, 10.5.2018, [Blogi]. Viitattu 29.11.2022. Saatavilla: [Mikä on Liike Nyt? | Uusi Suomi Puheenvuoro](https://www.uusisuomi.fi/2018/05/mika-on-liike-nyt/)

Junkkari, M. (2018): Hjalles Harkimo toi Suomeen italialaisen mysteerimiehen – yrittääkö Harkimo tehdä hänen nettisovelluksellaan poliittisen vallankumouksen? *Helsingin Sanomat*, 31.10.2018. Viitattu 17.12.2022. Saatavilla: <https://www.hs.fi/junkkari/art-2000005884032.html>

Liike Nyt. (n.d.): Säännöt. [Verkkosivu]. Viitattu 9.12.2022. Saatavilla: <https://www.liikeny.fi/snnt>

Metelinen, S. (2022): Valta tasapainossa: Suomen valtarakenteet ovat kansalaisten mielestä kohdillaan. *EVA Analyysi nro 111*. 19.7.2022. Helsinki: Elinkeinoelämän valtuuskunta. Viitattu 20.12.2022. Saatavilla: <https://www.eva.fi/blog/2022/07/19/luottamus-poliitikkoihin-huippulukemissa-aiempaa-harvempi-toivoo-presidentille-lisaa-valtaa/>

Mickelsson, R. (2021): *Suomen puolueet – Vapauden ajasta maailmantuskaan*. Tampere: Vas-tapaino.

Muhonen, T. (2019): Harkimo HS:lle: Liike Nytistä tulee puolue. Helsingin Sanomat, 20.6.2019. Viitattu 29.11.2022. Saatavilla: <https://www.hs.fi/paivanlehti/20062019/art-2000006148684.html>

OED Online. (9/2022): "technocracy, n.". Oxford: Oxford University Press. [Verkkosivu]. Viitattu 3.11.2022. Saatavilla: <https://www.oed.com/view/Entry/198461?redirectedFrom=technocracy>

Palonen, K. & Summa, H. (1996): Johdanto: Retorinen käänne? Teoksessa Palonen, K. & Summa, H. (toim.) Pelkkää retoriikkaa: Tutkimuksen ja politiikan retoriikat, 7–19. Tampere: Vastapaino.

Perottino, M., & Guasti, P. (2020): Technocratic Populism à la Française? The Roots and Mechanisms of Emmanuel Macron's Success. *Politics and Governance*, 8:4, 545–555. Saatavilla: <https://doi.org/10.17645/pag.v8i4.3412>

Reisner, M. & Hebenstreit, J. (2020): Populism versus Technocracy? Populist Responses to the Technocratic Nature of the EU. *Politics and Governance*, 8:4, 568–579. Saatavilla: <https://doi.org/10.17645/pag.v8i4.3361>

Reunanen, J. (1996): Asiantuntijavalta: Asiantuntijavalmistelu ministeriöissä ja asiantuntijavallan idean kehittäminen vanhaeurooppalaisen filosofian perustalta. Helsinki: Yliopistopaino.

Stanley, B. (2008): The thin ideology of populism. *Journal of Political Ideologies*, 13:1, 95–110. Saatavilla: [10.1080/13569310701822289](https://doi.org/10.1080/13569310701822289)

Summa, H. (1996): Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan: Burke, Perelman, Toulmin ja retoriikan kunnianpalautus. Teoksessa Palonen, K. & Summa, H. (toim.) Pelkkää retoriikkaa: Tutkimuksen ja politiikan retoriikat, 51–83. Tampere: Vastapaino.

Taloustutkimus. (2022): Yle Uutiset: Puolueiden kannatusarviot, lokakuu 2022 (10.10.2022–01.11.2022). Viitattu 22.11.2022. Saatavilla: <https://data.yle.fi/dokumentit/Uutiset/puoluekannatuslokamarras22.pdf>

Transparency International. (2022): Corruption Perceptions Index 2021. Viitattu 20.12.2022. Saatavilla: https://images.transparencycdn.org/images/CPI2021_Report_EN-web.pdf

Tronconi, F. (2015): Beppe Grillo's Five Star Movement: Organisation, Communication and Ideology. Farnham, Surrey: Routledge.

Urbinati, N. (2014): Democracy Disfigured: opinion, truth, and the people. Cambridge: Harvard University Press.

Vuori, J. (n.d.): Retoriikan analyysi. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Viitattu 28.11.2022. Saatavilla: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus/>

Yleisradio. (2022): Aluevaalit 2022: Tulospalvelu. [Verkkosivu]. Päivitetty 24.1.2022. Viitattu 30.11.2022. Saatavilla: <https://vaalit.yle.fi/av2022/fi/tulospalvelu/>

Yleisradio. (2021): Kuntavaalit: Tulospalvelu. [Verkkosivu]. Päivitetty 16.6.2021. Viitattu 30.11.2022. Saatavilla: <https://vaalit.yle.fi/kv2021/fi>

Yleisradio. (2021): Kuntavaalit: Tulosraportit: Katso kuntavaalien tulokset – tällainen on Kiuveden uusi valtuusto. 13.6.2021. Viitattu 30.11.2022. Saatavilla: <https://yle.fi/a/3-11980590>